

**ДРУГИЙ ДОДАТКОВИЙ ПРОТОКОЛ
до Європейської конвенції про взаємну допомогу
у кримінальних справах**

Держави – члени Ради Європи, які підписали цей Протокол, беручи до уваги свої зобов'язання за Статутом Ради Європи; бажаючи далі сприяти захистові прав людини, обстоювати верховенство права та підтримувати демократичний суспільний лад;

уважаючи за доцільне із цією метою посилити свої індивідуальні та колективні можливості реагування на злочини;

будучи сповненими рішучості вдосконалити й доповнити в певних аспектах Європейську конвенцію про взаємну допомогу у кримінальних справах, підписану в Страсбурзі 20 квітня 1959 року (далі – Конвенція), а також Додатковий протокол до неї, підписаний у Страсбурзі 17 березня 1978 року;

беручи до уваги Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод, підписану в Римі 4 листопада 1950 року, а також Конвенцію про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, підписану в Страсбурзі 28 січня 1981 року,

домовилися про таке:

Г л а в а I

**С т а т т я 1
Сфера застосування**

Стаття 1 Конвенції замінюється такими положеннями:

«1. Сторони зобов'язуються надавати без зволікання одна одній відповідно до положень цієї Конвенції якнайширшу взаємну допомогу в провадженні стосовно правопорушень, покарання яких на момент прохання про надання допомоги підпадає під юрисдикцію судових органів запитуючої Сторони.

2. Ця Конвенція не застосовується до арештів, виконання вироків та до правопорушень, передбачених військовим правом, які не є правопорушеннями за звичайним кримінальним правом.

3. Взаємна допомога може також надаватись у провадженні, здійснюваному адміністративними органами стосовно діянь, які є караними відповідно до національного законодавства запитуючої або запитуваної Сторони на підставі того, що вони є порушеннями норм права, у випадках, коли таке рішення може зумовити провадження в суді, який має юрисдикцію, зокрема, у кримінальних справах.

4. У наданні взаємної допомоги не може бути відмовлено виключно на підставі того, що вона стосується діянь, за які юридична особа може бути притягнута до відповідальності в запитуючій Стороні».

С т а т т я 2

Присутність посадових осіб запитуючої Сторони

До статті 4 Конвенції додається такий текст, при цьому первинна стаття 4 Конвенції стає пунктом 1, а викладені нижче положення стають пунктом 2:

«2. Не можна відмовляти у виконанні прохання стосовно присутності таких посадових або заінтересованих осіб у випадках, коли така присутність може зробити виконання прохання про надання допомоги таким, що буде відповідати потребам запитуючої Сторони більшою мірою, і, отже, може дозволити уникнути потреби в додаткових проханнях про надання допомоги».

С т а т т я 3

Тимчасова передача затриманих осіб на територію запитуючої Сторони

Стаття 11 Конвенції замінюється такими положеннями:

«1. Особу, яку тримають під вартою й стосовно особистої явки якої для цілей дачі показань, а не для того, щоб вона стала перед судом, звертається запитуюча Сторона, тимчасово перепроводжують на її територію за умови, що її буде повернуто протягом строку, обумовленого запитуваною Стороною, та з урахуванням положень статті 12 цієї Конвенції настільки, наскільки вони є застосовними.

У передачі може бути відмовлено, якщо:

- a) особа, яку тримають під вартою, не погоджується на передачу;
- b) її присутність необхідна в ході кримінального провадження, що здійснюється на території запитуваної Сторони;
- c) передача може призвести до продовження строку тримання її під вартою або
- d) існують інші першочергові підстави для того, щоб не передавати її на територію запитуючої Сторони.

2. З урахуванням положень статті 2 цієї Конвенції у випадку, що підпадає під пункт 1, перевезення особи, яку тримають під вартою, територією третьої Сторони дозволяється за клопотанням, до якого додають усі необхідні документи і яке Міністерство юстиції запитуючої Сторони надсилає Міністерству юстиції Сторони, до якої звертаються з проханням про надання дозволу на перевезення її територією. Сторона може відмовити в наданні дозволу на перевезення своїх громадян.

3. Особа, яку передають, залишається під вартою на території запитуючої Сторони та у відповідних випадках на території тієї Сторони, до якої звертаються з проханням про надання дозволу на перевезення її територією, якщо Сторона, до якої звертаються з проханням про передачу особи, не просить звільнити її».

С т а т т я 4

Канали зв'язку

Стаття 15 Конвенції замінюється такими положеннями:

«1. Прохання про надання взаємної допомоги, а також інформація, яку надають без прохання, надсилаються в письмовому вигляді Міністерством юстиції запитуючої Сторони Міністерству юстиції запитуваної Сторони та повертаються тими самими каналами. Однак вони можуть надсилатися безпосередньо судовими органами запитуючої Сторони судовим органам запитуваної Сторони та повертатися тими самими каналами.

2. Прохання, зазначені в статті 11 цієї Конвенції та статті 13 Другого додаткового протоколу до неї, в усіх випадках надсилаються Міністерством юстиції запитуючої Сторони Міністерству юстиції запитуваної Сторони та повертаються тими самими каналами.

3. Прохання про надання взаємної допомоги стосовно проваджень, зазначених у пункті 3 статті 1 цієї Конвенції, також можуть надсилатися безпосередньо адміністративними або судовими органами запитуючої Сторони адміністративним або судовим органам запитуваної Сторони залежно від випадку й повертатися тими самими каналами.

4. Прохання про надання взаємної допомоги, з якими звертаються згідно зі статтями 18 й 19 Другого додаткового протоколу до цієї Конвенції, також можуть надсилатися безпосередньо компетентними органами запитуючої Сторони компетентним органам запитуваної Сторони.

5. Прохання, передбачені в пункті 1 статті 13 цієї Конвенції, можуть надсилатися безпосередньо заінтересованими судовими органами відповідним органам запитуваної Сторони, а відповіді можуть надсилатися безпосередньо цими органами. Прохання, передбачені в пункті 2 статті 13 цієї Конвенції, надсилаються Міністерством юстиції запитуючої Сторони Міністерству юстиції запитуваної Сторони.

6. Прохання про надання копій вироків і про вживання заходів, зазначених у статті 4 Додаткового протоколу до цієї Конвенції, можуть надсилатися безпосередньо до компетентних органів. Будь-яка Договірна Держава може будь-коли за допомогою заяви, надісланої Генеральному секретарю Ради Європи, визначити, які органи вона вважатиме компетентними органами для цілей цього пункту.

7. У термінових випадках, коли згідно із цією Конвенцією дозволяється безпосереднє пересилання, воно може здійснюватися через Міжнародну організацію кримінальної поліції (Інтерпол).

8. Будь-яка Сторона може будь-коли за допомогою заяви, надісланої Генеральному секретарю Ради Європи, залишити за собою право виконувати будь-які або певні прохання про надання взаємної допомоги залежно від однієї чи більше з таких умов:

- а) що копія прохання надсилається до центрального органу, визначеного в заяві;
- б) що прохання, крім термінових, надсилаються до центрального органу, визначеного в заяві;
- с) що в разі безпосереднього пересилання з причин терміновості копія одночасно передається до Міністерства юстиції цієї Сторони;
- д) що деякі або всі прохання про надання допомоги надсилаються її каналами, іншими, ніж передбачені цією статтею.

9. Прохання про надання взаємної допомоги та будь-які інші повідомлення, передбачені цією Конвенцією або Протоколами до неї, можуть надсилатися за допомогою будь-яких електронних або інших засобів зв'язку за умови, що запитуюча Сторона готова на прохання будь-коли надати їхній письмовий запис й оригінал. Однак будь-яка Договірна Держава може будь-коли за допомогою заяви, надісланої Генеральному секретарю Ради Європи, визначити умови, за яких вона погоджується приймати й виконувати прохання, одержані за допомогою електронних або інших засобів зв'язку.

10. Положення цієї статті не обмежують положень тих із чинних двосторонніх угод або домовленостей між Сторонами, які передбачають безпосереднє пересилання прохань про надання допомоги між їхніми компетентними органами».

С т а т т я 5

Витрати

Стаття 20 Конвенції замінюється такими положеннями:

«1. Сторони не вимагають одна від одної відшкодування будь-яких витрат, що виникають унаслідок застосування цієї Конвенції або Протоколів до неї, за винятком:

- а) витрат, зумовлених перебуванням експертів на території запитуваної Сторони;
- б) витрат, зумовлених передачею особи, яку тримають під вартою, згідно зі статтями 13 або 14 Другого додаткового протоколу до цієї Конвенції або статтею 11 цієї Конвенції;
- с) витрат суттєвого або надзвичайного характеру.

2. Однак вартість установлення відеозв'язку або телефонного зв'язку, витрати, пов'язані з обслуговуванням відеозв'язку або телефонного зв'язку в запитуваній Стороні, оплата послуг перекладачів, наданих нею, а також добові свідкам та їхні дорожні витрати в запитуваній Стороні відшкодовуються запитуючою Стороною запитуваній Стороні, якщо Сторони не домовилися про інше.

3. Сторони консультуються одна з одною з метою досягнення домовленостей стосовно оплати витрат, відшкодування яких може вимагатися згідно з наведеним вище підпунктом «с» пункту 1.

4. Положення цієї статті застосовуються без обмеження положень пункту 3 статті 10 цієї Конвенції».

С т а т т я 6

Судові органи

Стаття 24 Конвенції замінюється такими положеннями:

«Будь-яка держава під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи визначає, які органи для цілей цієї Конвенції вона буде вважати судовими органами. Після цього вона може будь-коли та в такий самий спосіб змінити положення цієї заяви».

Г л а в а II

С т а т т я 7

Відкладення виконання прохань

1. Запитувана Сторона може відкласти здійснення дії, про яку йдеться в проханні, якщо така дія може зашкодити розслідуванню, кримінальному переслідуванню або пов'язаним з ними провадженням, що здійснюються її органами.

2. Перш ніж відмовити в допомозі або відкласти її надання запитувана Сторона, у разі необхідності після консультацій із запитуючою Стороною, вирішує, чи може прохання бути виконано частково або на таких умовах, які вона вважає необхідними.

3. Якщо виконання прохання відкладається, то повинні бути зазначені причини відкладення. Запитувана Сторона також повідомляє запитуючій Стороні про будь-які причини, які унеможливають виконання прохання або можуть значно його затримати.

С т а т т я 8

Процедура

Незважаючи на положення статті 3 Конвенції, у випадках, коли в проханнях зазначаються формальності або процедури, які є необхідними відповідно до законодавства запитуючої Сторони, навіть якщо вони є неприйнятними для запитуваної Сторони, остання виконує такі вимоги настільки, наскільки вживання зазначених заходів не суперечить основним принципам її законодавства, якщо цим Протоколом не передбачено іншого.

С т а т т я 9

Проведення допиту за допомогою відеоконференції

1. Якщо особа перебуває на території однієї Сторони й повинна бути допитана як свідок або експерт судовими органами іншої Сторони, то остання у випадках, коли для особи, яка повинна дати показання, особиста явка на її територію для давання показань є не бажаною або не можливою, може звернутися з проханням забезпечити проведення допиту за допомогою відеоконференції, як це передбачено в пунктах 2 – 7.

2. Запитувана Сторона погоджується забезпечити проведення допиту за допомогою відеоконференції за умови, що застосування відеоконференції не суперечить основним принципам її законодавства й вона має технічні засоби для цього. Якщо запитувана Сторона не має доступу до технічних засобів для проведення відеоконференції, такі засоби може надати їй запитуюча Сторона за взаємною згодою.

3. Прохання про забезпечення проведення допиту за допомогою відеоконференції повинно містити, на додаток до інформації, зазначеної в статті 14 Конвенції, виклад причини, з якої особиста присутність свідка або експерта є не бажаною або не можливою, назву судового органу та імена осіб, які будуть проводити слухання.

4. Судовий орган запитуваної Сторони викликає відповідну особу для явки відповідно до правил, установлених її законодавством.

5. До проведення допиту за допомогою відеоконференції застосовуються такі правила:

а) під час допиту повинні бути присутніми представники судового органу запитуваної Сторони, у разі необхідності їм допомагає перекладач; вони несуть відповідальність як за встановлення особи того, кого будуть допитувати, так і за дотримання основних принципів законодавства запитуваної Сторони. Якщо представники судового органу запитуваної Сторони вважають, що під час допиту порушуються основні принципи законодавства запитуваної Сторони, то вони негайно вживають необхідних заходів, щоб забезпечити продовження допиту відповідно до зазначених принципів;

б) у разі необхідності компетентні органи запитуючої та запитуваної Сторін погоджують заходи стосовно захисту допитуваної особи;

с) допит проводиться безпосередньо судовим органом запитуючої Сторони або під його керівництвом відповідно до її законодавства;

д) якщо необхідно, то на прохання запитуючої Сторони або допитуваної особи запитувана Сторона забезпечує надання допомоги перекладача допитуваній особі;

е) допитувана особа може скористатися правом відмови давати показання, яке їй надане законодавством або запитуваної, або запитуючої Сторони.

6. Без шкоди будь-яким погодженим заходам стосовно захисту осіб судовий орган запитуваної Сторони після завершення допиту складає протокол, зазначаючи дату й місце проведення допиту, особу того, кого допитали, імена та посади решти осіб у запитуваній Стороні, які брали участь у допиті, будь-які складені присяги, а також технічні умови, у яких проводився допит. Документ надсилається компетентним органом запитуваної Сторони компетентному органу запитуючої Сторони.

7. Кожна Сторона вживає необхідних заходів для забезпечення такого становища, при якому у випадках, коли свідків або експертів допитують у межах її території відповідно до цієї статті, а вони відмовляються давати показання, будучи зобов'язаними давати їх, або дають неправдиві показання, її національне законодавство застосовується так само, як воно застосовувалося б, якби допит мав місце в національному процесі.

8. Сторони за власним розсудом можуть також застосовувати положення цієї статті у випадках, коли це є доцільним, та за згодою своїх компетентних судових органів до проведення допитів за допомогою відеоконференції, у якій бере участь обвинувачений або підозрюваний. У цьому разі рішення про проведення відеоконференції та про спосіб проведення такої конференції, погоджуються між відповідними Сторонами згідно з їхнім національним законодавством та відповідними міжнародними документами. Допити за участю обвинуваченого або підозрюваного проводяться лише за його згодою.

9. Будь-яка Договірна Держава будь-коли в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може заявити, що вона не буде користуватися передбаченою в наведеному вище пункті 8 можливістю застосовувати положення цієї статті також до проведення допитів за допомогою відеоконференції за участю обвинуваченого або підозрюваного.

С т а т т я 10

Проведення допиту за допомогою телефонної конференції

1. Якщо особа перебуває на території однієї Сторони й повинна бути допитана як свідок або експерт судовими органами іншої Сторони, то остання може у випадках, коли так передбачає національне законодавство, звернутися до першої Сторони з проханням уможливити проведення допиту за допомогою телефонної конференції, як передбачено в пунктах 2–6.

2. Допит може проводитися за допомогою телефонної конференції лише тоді, коли свідок або експерт погоджуються, що допит може бути проведений у такий спосіб.

3. Запитувана Сторона погоджується на проведення допиту за допомогою телефонної конференції у випадках, коли це не суперечить основним принципам її законодавства.

4. Прохання про проведення допиту за допомогою телефонної конференції повинно містити, на додаток до інформації, передбаченої в статті 14 Конвенції, назву судового органу та імена осіб, які будуть

проводити допит, а також зазначення того, що свідок або експерт згодний брати участь в проведенні допиту за допомогою телефонної конференції.

5. Практичні заходи стосовно допиту погоджуються заінтересованими Сторонами. Під час погодження таких заходів запитувана Сторона зобов'язується:

- а) повідомити відповідному свідку або експерту про час та місце допиту;
- б) забезпечити встановлення особи свідка або експерта;
- в) пересвідчитись у тому, що свідок або експерт дає згоду на проведення допиту за допомогою телефонної конференції.

6. Запитувана Сторона може обумовити свою згоду цілком або частково відповідними положеннями пунктів 5 та 7 статті 9.

Стаття 11

Надання інформації без прохання

1. Без шкоди власним розслідуванням чи судовим розглядам компетентні органи однієї Сторони без попереднього прохання можуть надсилати компетентним органам іншої Сторони інформацію, отриману в рамках власних розслідувань, коли вони вважають, що повідомлення такої інформації могло б допомогти Стороні, яка одержує інформацію, розпочати або проводити розслідування чи судовий розгляд або могло б зумовити надіслання прохання такою Стороною згідно з Конвенцією або Протоколами до неї.

2. Сторона, яка надає інформацію, може відповідно до свого національного законодавства встановити умови використання такої інформації Стороною, яка її одержує.

3. Для Сторони, що одержує інформацію, такі умови є обов'язковими.

4. Однак будь-яка Договірна Держава будь-коли в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може заявити, що вона залишає за собою право не бути зобов'язаною умовами, установленними Стороною, що надає інформацію, згідно з наведеним вище пунктом 2, якщо вона попередньо не отримає повідомлення про характер інформації, що буде надана, та не дасть згоди на її передачу.

Стаття 12

Реституція

1. На прохання запитуючої Сторони та без обмеження прав *bona fide* третіх осіб запитувана Сторона може надати предмети, отримані злочинним шляхом, у розпорядження запитуючої Сторони з метою повернення їх законним власникам.

2. Під час застосування статей 3 й 6 Конвенції запитувана Сторона може відмовитися від повернення предметів до або після передачі їх запитуючій Стороні, якщо в такий спосіб може бути спрощено реституцію

таких предметів законному власнику. При цьому дотримуються права *bona fide* третіх осіб.

3. У разі відмови від здійснення передачі предметів запитуючій Стороні запитувана Сторона не буде використовувати забезпечувального права або інших прав регресу, передбачених податковим або митним законодавством стосовно цих предметів.

4. Відмова, зазначена в пункті 2, не завдає шкоди праву запитуваної Сторони стягувати податки або мита із законного власника.

Стаття 13

Тимчасова передача затриманих осіб запитуваній Стороні

1. У випадках, коли є домовленість між компетентними органами заінтересованих Сторін, Сторона, яка звернулася з проханням провести розслідування, для цілей якого необхідна особиста присутність особи, яку тримають під вартою на її території, може тимчасово передати цю особу на територію тієї Сторони, де повинно проводитися розслідування.

2. Така домовленість повинна охоплювати умови тимчасової передачі особи та дату, до якої ця особа повинна бути повернена на територію запитуючої Сторони.

3. У випадках, коли на передачу потрібна згода відповідної особи, заява про згоду або її копія негайно передається запитуваній Стороні.

4. Передана особа залишається під вартою на території запитуваної Сторони й у відповідних випадках на території Сторони, до якої звернулися з проханням про перевезення її територією, якщо Сторона, яка передала особу, не попросила звільнити її.

5. Строк перебування під вартою на території запитуваної Сторони віднімається від строку тримання під вартою, який відповідна особа зобов'язана чи буде зобов'язана відбутися на території запитуючої Сторони.

6. Положення пункту 2 статті 11 й статті 12 Конвенції застосовуються *mutatis mutandis*.

7. Будь-яка Договірна Держава може будь-коли в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи заявити, що до досягнення домовленості відповідно до пункту 1 цієї статті буде потрібна згода, про яку йдеться в пункті 3 цієї статті, або вона буде потрібна в певних умовах, зазначених у заяві.

Стаття 14

Особиста присутність переданих засуджених осіб

Положення статей 11 й 12 Конвенції застосовуються *mutatis mutandis* також до осіб, які перебувають під вартою на території запитуваної Сторони після того, як вони були передані для відбування покарання, призначеного в запитуючій Стороні, якщо запитуюча Сторона просить про їхню особисту присутність для перегляду судового рішення.

С т а т т я 15

Мова процесуальних документів і судових рішень для вручення

1. Положення цієї статті застосовуються до будь-якого прохання про вручення на підставі статті 7 Конвенції або статті 3 Додаткового протоколу до неї.

2. Процесуальні документи й судові рішення в усіх випадках передаються мовою або мовами, якими їх було складено.

3. Незважаючи на положення статті 16 Конвенції, якщо орган, який склав документи, знає або має підстави вважати, що адресат розуміє тільки якусь іншу мову, документи або принаймні їхні найважливіші частини повинні супроводжуватися перекладом такою іншою мовою.

4. Незважаючи на положення статті 16 Конвенції, процесуальні документи й судові рішення для зручності органів запитуваної Сторони супроводжуються стислим викладом їхнього змісту в перекладі мовою або однією з мов цієї Сторони.

С т а т т я 16

Вручення документів шляхом поштового пересилання

1. Компетентні судові органи будь-якої Сторони можуть безпосередньо пересилати поштою процесуальні документи й судові рішення особам, які перебувають на території будь-якої іншої Сторони.

2. Процесуальні документи й судові рішення супроводжуються повідомленням про те, що адресат може одержати від зазначеного в повідомленні органу інформацію про свої права та обов'язки стосовно вручення документів. До такого повідомлення застосовуються положення пункту 3 викладеної вище статті 15.

3. Положення статей 8, 9 й 12 Конвенції застосовуються *mutatis mutandis* до вручення документів шляхом поштового пересилання.

4. Положення пунктів 1, 2 й 3 викладеної вище статті 15 також застосовуються до вручення документів шляхом поштового пересилання.

С т а т т я 17

Транскордонні спостереження

1. Працівники поліції однієї зі Сторін, які в рамках кримінального розслідування здійснюють у своїй країні спостереження за особою, що, як припускається, брала участь у вчиненні кримінального злочину, у разі якого може бути застосована екстрадиція, або за особою, стосовно якої є обґрунтовані підстави вважати, що вона може сприяти встановленню зазначеної вище особи або її місця перебування, уповноважуються продовжувати спостереження за нею на території іншої Сторони у випадках,

коли остання дала дозвіл на транскордонне спостереження у відповідь на попередньо подане прохання про надання допомоги. Разом з дозволом можуть бути визначені умови.

На прохання спостереження буде доручено працівникам поліції тієї Сторони, на території якої воно здійснюється.

Прохання про надання допомоги, зазначене в першому абзаці, повинно бути надіслане до органу, який призначений кожною Стороною й до компетенції якого належить надання або пересилання необхідного дозволу.

2. У випадках, коли з причин особливої терміновості попередньо подати прохання про надання дозволу іншою Стороною не можна, працівники поліції, які здійснюють спостереження в рамках кримінального розслідування, уповноважуються продовжувати за кордоном спостереження за особою, що, як припускається, учинила злочини, перелік яких наведено в пункті 6, за умови, що виконуються такі вимоги:

а) призначеним згідно з пунктом 4 органам Сторони, на території якої має продовжуватися спостереження, повинно бути негайно, під час здійснення спостереження, повідомлено про перетин кордону;

б) прохання про надання допомоги, яке подають відповідно до пункту 1 та в якому окреслюють підстави для перетину кордону без попереднього дозволу, повинно бути подане без затримки.

Спостереження припиняється, як тільки Сторона, на території якої воно здійснюється, буде вимагати цього у відповідь на повідомлення, зазначене в підпункті «а», або прохання, зазначене в підпункті «б», або у випадках, коли дозвіл не був отриманий протягом п'яти годин після перетину кордону.

3. Спостереження, зазначене в пунктах 1 та 2, здійснюється лише за таких загальних умов:

а) Працівники поліції, які здійснюють спостереження, повинні дотримуватися положень цієї статті й законодавства Сторони, на території якої вони діють; вони повинні виконувати вказівки місцевих відповідальних органів.

б) За винятком ситуацій, передбачених у пункті 2, працівники поліції під час здійснення спостереження повинні мати при собі документ, який засвідчує, що дозвіл було надано.

с) Працівники поліції, які здійснюють спостереження, повинні будь-коли бути готовими надати підтвердження того, що вони діють офіційно.

д) Працівники поліції, які здійснюють спостереження, у ході нього можуть мати при собі табельну зброю, за винятком випадків, коли запитувана Сторона прийняла рішення про інше; застосовувати її заборонено, крім випадків законної самооборони.

е) Входити до приватних будинків та місць, які не є загальнодоступними, заборонено.

ф) Працівники поліції, які здійснюють спостереження, не можуть ні зупинити й допитати, ні заарештовувати особу, за якою вони спостерігають.

g) Усі дії викладаються у звіті органам Сторони, на території якої вони були здійснені; може вимагатись особиста присутність працівників поліції, які здійснюють спостереження.

h) Органи Сторони, від якої прибули працівники поліції, що здійснювали спостереження, на прохання органів Сторони, на території якої здійснювалося спостереження, сприяють розслідуванню, що проводиться після операції, у якій вони брали участь, у тому числі судовому розгляду.

4. Сторони під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання визначають у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи працівників поліції та органи, яких вони призначають для цілей пунктів 1 та 2 цієї статті. У подальшому вони можуть будь-коли й у такий самий спосіб змінювати положення своєї заяви.

5. Сторони можуть на двосторонньому рівні розширювати сферу застосування цієї статті й уживати додаткових заходів для її виконання.

6. Спостереження, зазначене в пункті 2, може здійснюватися внаслідок одного з таких кримінальних злочинів:

- вбивства на замовлення;
- тяжкого вбивства;
- зґвалтування;
- підпалу;
- підробки;
- збройного пограбування та приховання краденого;
- вимагання;
- викрадення людей та захоплення заручників;
- торгівлі людьми;
- незаконної торгівлі наркотичними засобами та психотропними речовинами;
- порушення законів про зброю та вибухові речовини;
- використання вибухових речовин;
- незаконного перевезення отруйних і небезпечних відходів;
- незаконного, таємного перевезення іноземців через державний кордон;
- сексуальної експлуатації дітей.

С т а т т я 18

Контрольована поставка

1. Кожна Сторона зобов'язується забезпечити, щоб на прохання іншої Сторони можна було дозволити контрольовані поставки на її території в рамках кримінальних розслідувань злочинів, що можуть зумовлювати видачу.

2. Рішення про здійснення контрольованих поставок приймається в кожному конкретному випадку компетентними органами запитуваної Сторони з дотриманням національного законодавства цієї Сторони.

3. Контрольовані поставки здійснюються відповідно до процедур запитуваної Сторони. Повноваження здійснювати такі операції, керувати ними та контролювати їх належать компетентним органам цієї Сторони.

4. Сторони під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи визначають органи, які є компетентними для цілей цієї статті. У подальшому вони можуть будь-коли й у такий самий спосіб змінити положення своєї заяви.

Стаття 19

Таємні розслідування

1. Запитуюча та запитувана Сторони можуть домовитися надавати одна одній допомогу в проведенні розслідувань злочину працівниками поліції, які діють під прикриттям або видають себе за інших осіб (таємні розслідування).

2. Рішення стосовно прохання приймається в кожному конкретному випадку компетентними органами запитуваної Сторони з дотриманням її національного законодавства та процедур. Тривалість таємного розслідування, детальні умови та правовий статус відповідних працівників поліції під час таємних розслідувань погоджуються Сторонами з дотриманням їхнього національного законодавства та процедур.

3. Таємні розслідування проводяться відповідно до національного законодавства та процедур Сторони, на території якої проводиться таємне розслідування. Залучені Сторони співробітничать, щоб забезпечити підготовку таємного розслідування й нагляд за ним, а також щоб ужити заходів стосовно безпеки працівників поліції, які діють під прикриттям або видають себе за інших осіб.

4. Сторони під час підписання або передачі на зберігання своєї ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи визначають органи, які є компетентними для цілей пункту 2 цієї статті. У подальшому вони можуть будь-коли й у такий самий спосіб змінити положення своєї заяви.

Стаття 20

Спільні слідчі групи

1. За взаємною згодою компетентні органи двох чи більше Сторін можуть створити спільну слідчу групу з конкретною метою й на обмежений період, який може бути продовжений за взаємною згодою, для проведення

кримінальних розслідувань на території однієї чи більше Сторін, що створили групу. Склад групи визначається в угоді.

Спільну слідчу групу може бути створено, зокрема, у випадках коли:

- а) розслідування злочинів Стороною вимагає проведення складних та комплексних слідчих заходів, пов'язаних з іншими Сторонами;
- б) кілька Сторін проводять розслідування злочинів, обставини яких вимагають ужиття скоординованих, погоджених дій на території відповідних Сторін.

З проханням про створення спільної слідчої групи може звернутися будь-яка заінтересована Сторона. Група створюється в одній зі Сторін, де, як передбачається, будуть проводитися розслідування.

2. Крім інформації, зазначеної у відповідних положеннях статті 14 Конвенції, прохання про створення спільної слідчої групи повинні містити пропозиції стосовно складу групи.

3. Спільна слідча група діє на території Сторін, які її створили, відповідно до таких загальних умов:

- а) керівник групи є представником компетентного органу, який бере участь у кримінальному розслідуванні від Сторони, на території якої діє група. Керівник групи діє в межах своєї компетенції за національним законодавством;

- б) група здійснює свої дії відповідно до законодавства тієї Сторони, на території якої вона працює. Члени та відряджені члени групи виконують свої завдання під керівництвом особи, зазначеної в підпункті «а», з урахуванням умов, визначених їхніми органами в угоді про створення групи;

- с) Сторона, на території якої працює група, уживає необхідних організаційних заходів для забезпечення її роботи.

4. У цій статті члени спільної слідчої групи від Сторони, на території якої працює група, називаються «члени», тоді як члени від інших Сторін, крім Сторони, на території якої працює група, називаються «відряджені члени».

5. Відряджені члени спільної слідчої групи мають право бути присутніми під час здійснення слідчих заходів на території Сторони, де працює група. Однак з особливих причин керівник групи відповідно до законодавства Сторони, на території якої діє група, може прийняти інше рішення.

6. Відрядженим членам спільної слідчої групи її керівник відповідно до законодавства Сторони, на території якої діє група, може доручити вжити певних слідчих заходів у випадках, коли це було схвалене компетентними органами Сторони, на території якої діє група, та Сторони, яка відряджає.

7. У випадках, коли для спільної слідчої групи необхідним є здійснення слідчих заходів на території однієї зі Сторін, що створили групу, члени групи, відряджені цією Стороною, можуть звернутися до власних компетентних органів з проханням про здійснення таких заходів. Здійснення таких заходів розглядають у цій Стороні на тих самих умовах, які

б застосовувалися, якби з проханням про їхнє здійснення звернулися у ході національного розслідування.

8. У випадках, коли спільній слідчій групі необхідна допомога Сторони, яка не є однією з тих, що створили групу, або третьої держави, компетентні органи держави, на території якої діє група, можуть звертатися з проханням про надання допомоги до компетентних органів такої іншої держави згідно з відповідними договорами або домовленостями.

9. Відряджений член спільної слідчої групи може відповідно до національного законодавства своєї держави та в рамках своєї компетенції надавати групі інформацію, наявну в Сторони, яка його відрядила, для цілей кримінальних розслідувань, що проводяться групою.

10. Інформація, яку законно отримав член або відряджений член спільної слідчої групи під час перебування в її складі й до якої в іншому випадку компетентні органи заінтересованих Сторін не мають доступу, може використовуватися для таких цілей:

- а) для цілей, для яких було створено групу;
- б) для виявлення, розслідування та переслідування інших злочинів, якщо на це є згода Сторони, на території якої отримано таку інформацію. У такій згоді може бути відмовлено тільки у випадках, коли використання такої інформації могло б поставити під загрозу кримінальні розслідування, що проводяться на території відповідної Сторони або стосовно яких ця Сторона могла б відмовити в наданні взаємної допомоги;
- с) для відвернення безпосередньої та серйозної загрози суспільній безпеці та без шкоди підпункту «b», якщо в подальшому буде порушено кримінальну справу;
- д) для інших цілей настільки, наскільки це погоджено Сторонами, що створили групу.

11. Ця стаття не завдає шкоди будь-яким іншим існуючим положенням або домовленостям стосовно створення або діяльності спільних слідчих груп.

12. Настільки, наскільки це дозволяють законодавство заінтересованих Сторін або положення будь-якого іншого юридичного документа, які застосовуються у відносинах між ними, може бути досягнута домовленість про участь у діяльності групи інших осіб, які не є представниками компетентних органів Сторін, що створюють спільну слідчу групу. Таким особам не надаються права, надані членам або відрядженим членам групи на підставі цієї статті, якщо домовленість прямо не передбачає іншого.

С т а т т я 21

Кримінальна відповідальність, що стосується посадових осіб

Під час здійснення діяльності, зазначеної в статтях 17, 18, 19 і 20, якщо відповідні Сторони не домовилися про інше, посадові особи іншої Сторони, яка не є Стороною, на території якої має місце така діяльність, вважаються посадовими особами останньої стосовно правопорушень, учинених проти них або ними.

С т а т т я 22

Цивільна відповідальність, що стосується посадових осіб

1. У випадках, коли відповідно до статей 17, 18, 19 або 20 посадові особи однієї Сторони діють на території іншої Сторони, перша Сторона несе відповідальність за будь-яку шкоду, завдану ними під час їхньої діяльності, відповідно до законодавства Сторони, на території якої вони діють.

2. Сторона, на території якої завдано шкоди, зазначеної в пункті 1, компенсує таку шкоду на умовах, які застосовуються до шкоди, завданої власними посадовими особами.

3. Сторона, посадові особи якої завдали шкоди будь-якій особі на території іншої Сторони, цілком відшкодовує останній будь-які суми, які вона сплатила потерпілим або особам, уповноваженим ними.

4. Без шкоди здійсненню своїх прав стосовно третіх осіб та за винятком пункту 3, кожна Сторона у випадку, передбаченому в пункті 1, утримується від вимоги про відшкодування шкоди, завданої їй іншою Стороною.

5. Положення цієї статті застосовуються за умови, що Сторони не домовилися про інше.

С т а т т я 23

Захист свідків

У випадках, коли Сторона на підставі Конвенції або одного з Протоколів до неї звертається з проханням надати допомогу стосовно свідка, який є під загрозою залякування або який потребує захисту, компетентні органи запитуючої та запитуваної Сторін намагаються погодити заходи стосовно захисту відповідної особи згідно зі своїм національним законодавством.

С т а т т я 24

Тимчасові заходи

1. На прохання запитуючої Сторони запитувана Сторона відповідно до свого національного законодавства може вживати тимчасових заходів з метою збереження доказів, підтримання існуючої обстановки або захисту законних інтересів, яким загрожує небезпека.

2. Запитувана Сторона може виконувати прохання частково або на певних умовах, зокрема стосовно обмеження в часі.

С т а т т я 25

Конфіденційність

Запитуюча Сторона може вимагати, щоб запитувана Сторона зберігала конфіденційність факту й суті прохання, за винятком випадків, коли

розголошення здійснюється настільки, наскільки воно необхідне для виконання прохання. Якщо запитувана Сторона не може виконати вимоги стосовно конфіденційності, вона негайно повідомляє про це запитуючій Стороні.

С т а т т я 26

Захист даних

1. Персональні дані, передані однією Стороною іншій у результаті виконання прохання, надісланого на підставі Конвенції чи будь-якого з Протоколів до неї, можуть використовуватися Стороною, якій такі дані були передані, тільки:

а) для цілей провадження, до якого застосовуються Конвенція чи будь-який з Протоколів до неї;

б) для інших судових й адміністративних проваджень, безпосередньо пов'язаних з провадженням, зазначеним у підпункті «а»;

с) для запобігання безпосередній і серйозній загрозі суспільній безпеці.

2. Однак такі дані можуть використовуватися з будь-якою іншою метою, якщо попередня згода на це надана або Стороною, яка передала ці дані, або суб'єктом даних.

3. Будь-яка Сторона може відмовитися передати персональні дані, отримані в результаті виконання прохання, надісланого на підставі Конвенції чи будь-якого з Протоколів до неї, у випадках, коли:

– такі дані захищені її національним законодавством та

– Сторона, якій повинні бути передані дані, не є зобов'язаною Конвенцією про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, укладеної в Страсбурзі 28 січня 1981 року, якщо остання Сторона не зобов'язується забезпечити даним такий захист, якого вимагає перша Сторона.

4. Будь-яка Сторона, що передає персональні дані, отримані в результаті виконання прохання, надісланого на підставі Конвенції чи будь-якого з Протоколів до неї, може вимагати від Сторони, якій було передано ці дані, надання інформації про те, як вона використала такі дані.

5. Будь-яка Сторона у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, може вимагати, щоб у рамках процедур, стосовно яких вона могла б відмовитися передати персональні дані або обмежити передачу або використання персональних даних відповідно до положень Конвенції чи одного з Протоколів до неї, персональні дані, передані іншій Стороні, не використовувались останньою для цілей, викладених у пункті 1, якщо немає її попередньої згоди.

С т а т т я 27

Адміністративні органи

Сторони можуть будь-коли у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, визначити, які органи вони будуть вважати адміністративними органами для цілей пункту 3 статті 1 Конвенції.

С т а т т я 28

Зв'язки з іншими договорами

Положення цього Протоколу не завдають шкоди більш широким положенням двосторонніх чи багатосторонніх угод, укладених між Сторонами в ході застосування пункту 3 статті 26 Конвенції.

С т а т т я 29

Дружнє врегулювання

Європейський комітет з проблем злочинності постійно інформують про тлумачення та застосування Конвенції та Протоколів до неї, а він робить усе необхідне для сприяння дружньому врегулюванню будь-яких труднощів, які можуть виникнути внаслідок їхнього застосування.

Г л а в а III

С т а т т я 30

Підписання та набрання чинності

1. Цей Протокол є відкритим для підписання державами – членами Ради Європи, які є Сторонами Конвенції або підписали її. Він підлягає ратифікації, прийняттю або схваленню. Сторона, яка підписала Протокол, не може ратифікувати, прийняти або схвалити його, якщо вона попередньо або одночасно не ратифікувала, не прийняла чи не схвалила Конвенції. Ратифікаційні грамоти й документи про прийняття або схвалення передаються на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

2. Цей Протокол набирає чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного періоду від здачі на зберігання третьої ратифікаційної грамоти або документа про прийняття чи схвалення.

3. Для будь-якої держави, що підписала Протокол і в подальшому передає на зберігання ратифікаційну грамоту або документ про прийняття чи схвалення, Протокол набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати здачі на зберігання.

Стаття 31

Приєднання

1. Будь-яка держава, що не є державою – членом Ради Європи, але приєдналася до Конвенції, може приєднатися до цього Протоколу після набрання ним чинності.

2. Таке приєднання здійснюється шляхом передачі документа про приєднання на зберігання Генеральному секретарю Ради Європи.

3. Для будь-якої держави, що приєднується до Протоколу, він набирає чинності в перший день місяця, що настає після закінчення тримісячного періоду від дати передачі на зберігання документа про приєднання.

Стаття 32

Територіальне застосування

1. Будь-яка держава під час підписання або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання може визначити територію або території, до яких буде застосовуватися цей Протокол.

2. Будь-яка держава будь-коли в подальшому в заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи може поширити застосування цього Протоколу на будь-яку іншу територію, визначену в заяві. Для такої території Протокол набирає чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такої заяви Генеральним секретарем.

3. Будь-яка заява, зроблена відповідно до двох попередніх пунктів, стосовно будь-якої території, визначеної в такій заяві, може бути відкликана за повідомленням, надісланим на ім'я Генерального секретаря. Відкликання набирає чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання такого повідомлення Генеральним секретарем.

Стаття 33

Застереження

1. Застереження, зроблені Стороною до будь-якого положення Конвенції або Протоколу до неї, застосовуються також до цього Протоколу, якщо ця Сторона не зробить заяву про інше під час підписання або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання. Це саме застосовується до будь-якої заяви, зробленої стосовно або на підставі будь-якого положення Конвенції або Протоколу до неї.

2. Будь-яка держава під час підписання або передачі на зберігання ратифікаційної грамоти або документа про прийняття, схвалення чи приєднання може заявити, що вона користується правом не приймати

цілком або частково одну чи більш ніж одну зі статей 16, 17, 18, 19 й 20. Жодне інше застереження не допускається.

3. Будь-яка держава може цілком або частково відкликати застереження, яке вона зробила відповідно до попередніх пунктів, у заяві на ім'я Генерального секретаря Ради Європи, яка набирає чинності від дати її отримання.

4. Будь-яка Сторона, яка зробила застереження стосовно будь-якої зі статей цього Протоколу, зазначених у викладеному вище пункті 2, не може вимагати застосування цієї статті іншою Стороною. Однак, якщо її застереження є частковим чи обумовленим, вона може вимагати застосування такого положення настільки, наскільки вона прийняла її.

С т а т т я 34 **Денонсація**

1. Будь-яка Сторона може, наскільки це стосується її, денонсувати цей Протокол відповідно до повідомлення, надісланого на ім'я Генерального секретаря Ради Європи.

2. Така денонсація набирає чинності в перший день місяця, який настає після закінчення тримісячного періоду від дати отримання повідомлення Генеральним секретарем.

3. Денонсація Конвенції автоматично зумовлює денонсацію цього Протоколу.

С т а т т я 35 **Повідомлення**

Генеральний секретар Ради Європи повідомляє державам – членам Ради Європи та будь-якій державі, яка приєдналася до цього Протоколу, про:

- a) будь-яке підписання;
- b) передачу на зберігання будь-якої ратифікаційної грамоти, документа про прийняття, схвалення чи приєднання;
- c) будь-яку дату набрання чинності цим Протоколом відповідно до статей 30 й 31;
- d) будь-який інший акт, заяву, повідомлення або інформацію, що стосується цього Протоколу.

На посвідчення чого ті, що підписалися нижче, належним чином на те вповноважені представники, підписали цей Протокол.

Учинено в Страсбурзі 8 листопада 2001 року англійською та французькою мовами, причому обидва тексти є рівноавтентичними, в одному примірнику, який передається на зберігання до архіву Ради Європи. Генеральний секретар Ради Європи надсилає засвідчені копії кожній

державі – члену Ради Європи й державам, які не є членами Ради Європи, але приєдналися до Конвенції.